

nia prybutkovosti bankivskoi diialnosti v Ukraini [Ways to Improve the Profitability of the Banking Business in Ukraine] / O. S. Matviienko // Molodyi vchenyi. – 2014. – No. 6 (1). – P. 169–172 [Electronic resource]. – Access mode : [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/molv_2014_6\(1\)_46.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/molv_2014_6(1)_46.pdf). **17.** Belyaeva V. Yu. Theoretical Approaches to Defining the Essence of the Concept of “Financial Engineering” / V. Yu. Belyaeva // Materialy X Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii «Osvita ta nauka bez hranyns» (Pere-myshl, 7–15 hrudnia 2014 r.). – Peremyshl : Nauka i doslidzhennia, 2014. – P. 24–29. **18.** Pantielieieva N. M. *Finansovi innovatsii v bankivskii systemi: teoriia, metodolohiia, praktyka : monohrafiia* [Financial Innovations in Banking: the Theory, Methodology, Practice: a monograph] / N. M. Panteleeva; Nats. bank Ukrainy, Un-t bank. spravy. – Kyiv : UBS NBU, 2013. – 526 p. **19.** Yevenko T. I. *Zakhody zapobihannia finansovoi kryzy bankivskykh ustanov* [Preventive Financial Crisis Banks] / T. I. Yevenko // Ekonomika. Upravlinnia. Innovatsii. – 2014. – No. 2 [Electronic resource]. – Access mode : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/eui_2014_2_27.pdf. **20.** Chmutova I. M. *Adaptatsiia systemy finansovoho menezhmentu banku do tsyklichnosti yoho rozvytku* [Adaptation of the Financial Management of the Bank to the Cyclical Development] / I. M. Chmutova // Ekonomika rozvytku. – 2014. – No. 4. – P. 54–60. **21.** Malinsky M. How do I Measure “Innovation”? / M. Malinsky, Perry G. S. [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.balancedscorecard.org/portals/0/pdf/howtomeasureinnovation.pdf>.

Інформація про авторів

Чмутова Ірина Миколаївна – канд. екон. наук, доцент кафедри банківської справи Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця (пр. Науки, 9а, м. Харків, 61166, Україна, e-mail: irinabank@mail.ru).

Біляєва Вікторія Юріївна – аспірант кафедри банківської справи Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця (пр. Леніна, 9а, м. Харків, 61166, Україна, e-mail: viktoriya.biliaeva@gmail.com).

Информация об авторах

Чмутова Ирина Николаевна – канд. экон. наук, доцент кафедры банковского дела Харьковского национального экономического университета имени Семена Кузнеця (пр. Ленина, 9а, г. Харьков, 61166, Украина, e-mail: irinabank@mail.ru).

Беляева Виктория Юрьевна – аспирант кафедры банковского дела, Харьковского национального экономического университета имени Семена Кузнеця (пр. Науки, 9а, г. Харьков, 61166, Украина, e-mail: viktoriya.biliaeva@gmail.com).

Information about the authors

I. Chmutova – Candidate of Sciences in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Banking, Kharkiv National University of Economics (Lenina pr., 9a, Kharkiv, 61166, Ukraine, e-mail: irinabank@mail.ru).

V. Biliaieva – Postgraduate Student, Department of Banking, Simon Kuznets Kharkiv National University of Economic (Nauki pr., 9a, Kharkiv, 61166, Ukraine, e-mail: viktoriya.biliaeva@gmail.com)

*Стаття надійшла до ред.
27.11.2015 р*

JEL Classification: O20;O21;O1

УДК 338.2:334.02

СТРАТЕГІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ ЕКОНОМІКИ ЯК НЕОБХІДНА УМОВА ПРИСКОРЕНОЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ КРАЇНИ: ПОШУК ВІТЧИЗНЯНОЇ МОДЕЛІ

Свеженцев О. О., Садиков М. А.

Анотація. У статті проаналізовано світовий досвід розвинутих країн з ринковою економікою щодо побудови оптимальної моделі стратегічного планування розвитку економіки, адаптованого під ринковий тип економіки. Проблемою статті є підвищення ефективності державної політики в економіці для забезпечення економічного зростання. Метою статті є формулювання підходів до формування моделі стратегічного планування в Україні та аналіз

© Свеженцев О. О., Садиков М. А., 2015

методів взаємодії органів влади, державного сектору та бізнес-середовища на основі досвіду успішних моделей стратегічного планування розвинутих країн. У статті використано методи аналізу та синтезу, логічного узагальнення, системний та комплексний підходи. Виокремлено критерій ефективності застосування планування або регулювання конкретної галузі промисловості. Охарактеризовано загальні принципи побудови оптимальної системи стратегічного планування та рекомендації щодо побудови системи стратегічного планування високотехнологічної сфери виробництва України, а також переваги від застосування стратегічного планування.

Ключові слова: стратегічне планування економіки, прогнозування розвитку, моделі планування економіки, регулювання економіки, прискорена модернізація економіки.

СТРАТЕГИЧЕСКОЕ ПЛАНИРОВАНИЕ ЭКОНОМИКИ КАК НЕОБХОДИМОЕ УСЛОВИЕ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ СТРАНЫ: ПОИСК ОПТИМАЛЬНОЙ МОДЕЛИ

Свеженцев А. А., Садыков М. А.

Аннотация. В статье проанализирован мировой опыт развитых стран с рыночной экономикой относительно построения оптимальной модели стратегического планирования развития экономики, адаптированного под рыночный тип экономики. Проблемой статьи является повышение эффективности государственной политики в экономике для обеспечения экономического роста. Целью статьи является формулирование подходов к формированию модели стратегического планирования в Украине и анализ методов взаимодействия органов власти, государственного сектора и бизнес-среды на основе опыта успешных моделей стратегического планирования развитых стран. В статье использованы методы анализа и синтеза, логического обобщения, системный и комплексный подходы. Выделен критерий эффективности применения планирования или регулирования конкретной отрасли промышленности. Охарактеризованы общие принципы построения оптимальной системы стратегического планирования и рекомендации по построению системы стратегического планирования высокотехнологичной сферы производства Украины, а также преимущества от применения стратегического планирования.

Ключевые слова: стратегическое планирование экономики, прогнозирование развития, модели планирования экономики, регулирование экономики, ускоренная модернизация экономики.

STRATEGIC PLANNING OF THE ECONOMY AS A PREREQUISITE FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF THE COUNTRY: SEARCHING FOR AN OPTIMAL MODEL

O. Sviezhentsev, M. Sadykov

Abstract. The article analyzes the world experience of developed countries with market economies concerning the construction of an optimal model for strategic planning of economic development adapted for the market type of economy. The problem considered is increasing the efficiency of the state policy in the economy to ensure the economic growth. The aim of the article is to provide approaches to forming a model of strategic planning in Ukraine and analyze the methods of interaction between the authorities, public sector and business environment based on the experience of successful models for strategic planning of developed countries. The article used the methods of analysis and synthesis, logical generalization, system and comprehensive approaches. The criterion for the effectiveness of planning and regulating a particular industry has been distinguished. The general principles of building an optimal system for strategic planning and recommendations on building a system for strategic planning of high-tech spheres of production in Ukraine as well as the benefits from the use of strategic planning have been characterized.

Keywords: strategic planning of the economy, development forecasting, models of economic planning, regulation of the economy, accelerated economic modernization.

Постановка проблеми. З часів розпаду СРСР термін «планування економіки» набув негативного змісту. В суспільстві та середовищі економістів була популярною ідея про саморегуляцію економіки та «невидиму руку ринку» як універсальний механізм, що не потребує державного втручання або потребує мінімального втручання. Натомість упродовж ХХ ст. передові країни з ринковою економікою активно впроваджувала елементи планування економіки, програмування розвитку окремих галузей і сегментів економіки. Методика та засоби планування, які запозичувалися у країн соціалістичного блоку, адаптувалися під умови ринкової економіки та наявності приватної власності. Упродовж другої половини ХХ ст. країни США, Європи та

Японія активно впроваджували елементи політики планування розвитку економіки. Наприкінці ХХ ст. елементи державного планування почали активно впроваджувати також швидкозростаючі економіки Південно-Східної Азії (Китайська Народна Республіка, Південна Корея, Малайзія та інші). Однією зі спільних рис цих успішних азіатських моделей соціально-економічного розвитку є поєднання ринкової економіки та спільного планування розвитку економіки владою і економічними суб'єктами. Економічний досвід більшості країн показав, що без стратегічного планування розвитку економіки неможливий технологічний прорив інноваційних галузей економіки та економічна модернізація, які передбачають як розвиток малого та середнього бізнесу, так і великого, насамперед тому, що інноваційна діяльність у різних галузях більш рентабельна як на великих підприємствах, так і на малих. Неможливо уявити підприємство по виготовленню літаків або станків малого розміру, проте багато інновацій народжувались саме на малих підприємствах. В умовах економічної кризи та різкого зменшення промислового потенціалу необхідне поступове збільшення ролі держави в економіці для створення умов для відродження промисловості та її модернізації шляхом створення стратегічних планів розвитку тих галузей, для яких політика державного регулювання буде недостатньо ефективною.

Аналіз останніх публікацій. Окремі аспекти державного регулювання та планування, питання стратегічного планування економічного розвитку в умовах ринкової системи досліджували закордонні вчені: І. Ансофф, М. Портер, Дж. Стігліц та інші, а також такі вітчизняні вчені, як В. М. Геєць [1, 2], Т. С. Клебанова [2], А. С. Гальчинський [3], Я. А. Жаліло [4], О. М. Головінов [5], О. Г. Пенькова [6], І. В. Крючкова, Н. П. Сітнікова [7], К. Ю. Ягельська [9] та інші. Вітчизняні науковці формують необхідність упровадження науково обґрунтованого стратегічного планування економіки та формування такої моделі управління економікою, для якої були б характерними вибіркові права та обов'язки регулювання, що формують основу переходу до вищих технологічних устроїв і забезпечують національний економічний розвиток у цілому. Н. П. Сітнікова [7, с. 11] формулює необхідність розробки та затвердження Стратегії економічного та соціального розвитку України та пропонує підходи до її розробки. К. Ю. Ягельська [9, с. 349] досліджує ефективність заходів державної підтримки національного економічного розвитку різними країнами світу та пропонує набір дій для підтримки національного економічного розвитку. Окрім створення Стратегії (плану) економічного та соціального розвитку України необхідно визначити підходи до формування моделі стратегічного планування та методи взаємодії органів влади та економічних суб'єктів у рамках виконання даної Стратегії.

Метою статті є формулювання підходів до формування моделі стратегічного планування в Україні та аналіз методів взаємодії органів влади, державного сектору та бізнес-середовища на основі досвіду успішних моделей стратегічного планування розвинутих країн світу.

Виклад основного матеріалу. Прогнозування розвитку та створення програм економічного та соціального розвитку також є частиною системи державного впливу на економіку. В Україні діяльність щодо створення програм розвитку розпочалася з прийняттям Законів України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України» від 23 березня 2000 р. (№ 1602-III) [10], «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки» від 11.07.2001 р. (№ 2623-III), «Про інноваційну діяльність» від 04.07.2002 р. (№ 40-IV). На основі цих та інших нормативних актів було затверджено програми галузевого та регіонального розвитку. Проте їхня ефективність була обмеженою через недостатність фінансування, відсутність належного інституційного середовища, непослідовність прийняття законів та ухилення від їхнього виконання, зміну посадових осіб, відповідальних за виконання програм та інше. На практиці горизонт планування та прогнозування обмежувався одним роком у рамках щорічних бюджетів, що значно обмежувало регуляторні можливості держави. Безумовно, успішна економічна політика держави може бути тільки системною, послідовною, науково обґрунтованою, а також має виходити з кінцевої мети та стратегії її досягнення.

Для більш глибокого аналізу структури оптимальної моделі планування для України розглянемо застосування стратегічного планування в розвинутих країнах світу з часів закінчення Другої світової війни (табл. 1).

Підводячи підсумки аналізу закордонного досвіду в галузі планування та прогнозування, слід виокремити ряд ключових моментів. Для досягнення позитивних результатів у політиці державного планування соціально-економічної сфери є необхідними:

1. Наявність спеціальних органів планування і прогнозування, наділених необхідними повноваженнями, визначення правил відносин між органами планування та підприємствами приватної та державної форм власності.
2. Ефективно діюча організаційна структура органів планування та прогнозування.
3. Чітке законодавче визначення обов'язків органів планування і їхньої відповідальності.
4. Належне фінансування затверджених планів розвитку.
5. Формулювання стратегії національного розвитку, яка орієнтована на забезпечення визначеного типу розвитку (сталий, людський, інноваційний тощо) та ґрунтується на управлінні, що базується на результаті (Result Based Management). Також у процесі розроблення таких стратегій використовуються такі інструмен-

ти, як SWOT-аналіз (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats), PEST-аналіз (Political, Economic, Social, and Technological Analysis), STEER-аналіз (Socio-Cultural, Technological, Economic, Ecological, and Regulatory Factors) тощо [7, с. 9].

Таблиця 1

Порівняння моделей стратегічного планування економіки розвинутих країн світу у другій половині XX – початку XXI ст. [8; 9]

Країна	Характеристики моделі планування та прогнозування економіки	Переваги моделі для використання в Україні	Недоліки моделі для використання в Україні
1	2	3	4
США	<ul style="list-style-type: none"> – Обмежене використання планування економіки; – внутрішньовідомче планування, яке тісно пов'язане з бюджетним процесом; – широке використання прогнозування економіки як держави в цілому, так і окремих галузей та штатів; – співробітництво в створенні прогнозів на комерційній основі між органами влади, університетами та комерційними фірмами; – застосування планування розвитку на рівні найбільших корпорацій 	<ul style="list-style-type: none"> – Формування і наявність комерційної галузі прогнозування; – активне залучення для розробки моделей економічного розвитку вищих навчальних закладів, підготовка висококваліфікованих кадрів; – побудова всіх відносин між організаціями, що займаються побудовою прогнозів та органами державної влади на комерційній основі 	<ul style="list-style-type: none"> – Нечіткість структурної організації органів прогнозування і планування на регіональному рівні; – відсутність законодавчої відповідальності за невідповідність прогнозів і реально досягнутих результатів, відсутність чіткого законодавства в координації діяльності в галузі прогнозування між органами виконавчої влади штатів і країни
Великобританія	<ul style="list-style-type: none"> – Розробка стратегій розвитку (довгострокових і короткострокових), при цьому прогнозування носить допоміжний характер; – застосування економетричних моделей і визначення взаємозв'язків між різними показниками; – застосування «форсайт-проектів» (аналіз і оцінка глобальних явищ, які впливають на економіку конкретної країни, а також визначення шляхів впливу на ці процеси з метою посилення позитивного впливу і послаблення негативного) 	<ul style="list-style-type: none"> – Застосування економетричних моделей 	<ul style="list-style-type: none"> – Немає спеціального законодавства, яке всебічно регламентує діяльність у галузі планування і прогнозування; – не визначено відповідальність у разі невиконання прогнозів; – прогнози розвитку економіки країни, за фактом, будуються незалежно від прогнозів розвитку окремих регіонів
Німеччина	<ul style="list-style-type: none"> – Використання прогнозування розвитку економіки, за окремими стратегічно важливими галузями здійснюється стратегічне планування їхнього розвитку; – створення середньострокових (на 4 роки) «цільових проєкцій» суспільно-економічного розвитку країни за загальними параметрами розвитку економіки, а також короткострокових і середньострокових програми для структурно-кризових галузей та новітніх наукоємних галузей; – створення регіональних програм, що, як і загальногосподарські «проєкції», розробляються за принципом «ковзного планування» на 4 роки 	<ul style="list-style-type: none"> – Важлива роль науково-дослідних інститутів та наукових рад з окремих учених, які розробляють короткострокові, середньострокові і довгострокові прогнози розвитку економіки, а також кожні півроку готується «спільний діагноз» кон'юнктурної ситуації в економіці країни і оцінка короткострокових перспектив її розвитку 	
Франція	<ul style="list-style-type: none"> – Єдиний орган влади, який відповідає за державне планування та прогнозування; – політика «державного дирижизму» (вибірковість політики держави, привілейовані 	<ul style="list-style-type: none"> – Залежність планів за рівнями: галузеві та регіональні плани залежать від загальнонаціональних; 	<ul style="list-style-type: none"> – Відсутність обов'язку суб'єктів економіки щодо надання розширеної інформації до органів статистики

1	2	3	4
	<ul style="list-style-type: none"> – точки планування, вибір локомотивних галузей економіки); – рух від директивного до індикативного планування та визначення стратегічних планів розвитку; – середньостроковий характер планів 	<ul style="list-style-type: none"> – бюджет та нормативні документи створюються виходячи з загальнонаціональних планів і програм; – стимулювання підприємства подавати плани розвитку та звітність через економічні механізми 	
Японія	<ul style="list-style-type: none"> – Використання системи соціально-економічних прогнозів, планів і науково-технічних програм як інструменту урядового регулювання ринкової економіки; – вплив на підприємства приватного сектору через стимулюючі економічні важелі; – середньо- та довгострокові плани обговорюються з представниками промислових і фінансових компаній, з суспільством та економістами; – середньострокові програми регіонального розвитку мають «ковзний» характер, короткострокові використовуються в бюджетному процесі; – плани-програми виступають одним із інструментів державного регулювання ринкової економіки 	<ul style="list-style-type: none"> – Розробка галузевих і загальнонаціональних планів-програм, які дають уявлення про можливі варіанти розвитку тих чи інших процесів, що відображають коло потенційних проблем, часто в рамках програм пропонуються можливі шляхи вирішення цих проблем; – системність роботи щодо виконання планів; – робота як із державним сектором, так і з приватним; – залучення приватних компаній для побудови планів-програм як на державному, так і на приватному рівнях; – громадське обговорення розроблених планів-програм розвитку 	<ul style="list-style-type: none"> – Відсутність спеціалізованих законів, що регулюють державну діяльність у сфері планування і прогнозування, процес прогнозування регулюється безліччю підзаконних актів і склепінням інструкцій

Практично всі країни, де значна увага приділяється плануванню соціально-економічного розвитку, активно залучають різні наукові організації, університети та приватний сектор. Важливою особливістю країн з ринковою економікою є той факт, що всі плани (програми) соціально-економічного розвитку носять або індикативний, або рекомендаційний, в окремих випадках індикативно-директивний характер, що залежить від ступеня впливу держави на економічний розвиток. При цьому створюються такі умови, щоб приватний сектор був зацікавлений у досягненні параметрів, зазначених у прогнозах. Історія розвитку прогнозування в багатьох країнах показує життєстійкість і виправданість застосування економетричних моделей. Йдеться не про якісь типи жорсткої специфікації, кожна країна і регіон вибудовують найбільш оптимальну модель для прогнозування свого розвитку. При цьому в Україні необхідно розпочати розробку подібних економетричних моделей соціально-економічного розвитку окремих регіонів і всієї країни в цілому. Вельми продуктивним може стати використання японського досвіду побудови планів-прогнозів: ковзний характер планів-прогнозів соціально-економічного розвитку і механізм їхнього суспільного обговорення. Даний аспект може істотно підвищити якість підсумкових результатів. Отже, закордонний досвід в галузі планування і прогнозування може бути вельми корисний у процесі вдосконалення системи планування та прогнозування розвитку економіки в Україні, яка буде адаптована під ринковий характер економіки.

Відповідаючи на питання, які саме галузі потребують стратегічного планування, а які можуть гармонійно розвиватися під впливом ринкових механізмів та обмеженого державного регулювання, необхідно в першу чергу виходити з критеріїв рівня доданої вартості в процесі виробництва та розміру необхідних інвестицій, які потрібні для створення абсолютно нового підприємства («з нуля»), а також брати до уваги розмір вкладень, необхідних для підтримання рівня конкурентоспроможності продукції за рахунок інноваційних технологій. Саме високотехнологічні галузі, які мають вищі показники рівня доданої вартості в процесі виробництва, розміру необхідних інвестицій для організації виробництва та підтримки його конкурентоспроможності на перших етапах модернізаційного ривка потребують координації дій з державою у вигляді створення та виконання стратегічних планів розвитку галузі.

Галузі, які мають нижчий «пори́г» для створення нового підприємства, – це, насамперед, харчова промисловість, переробка сільськогосподарської сировини, виробництво товарів «народного споживання», господарських товарів та інші. Гармонійний розвиток цих галузей передбачає тільки створення якомога сприятливіших умов для бізнесу, обмежене державне регулювання та відсутність детального державного планування.

Галузі, які потребують саме політики стратегічного планування розвитку, – це, в першу чергу, всі високотехнологічні галузі промисловості, які забезпечують велику додану вартість, а саме: більшість підгалузей машинобудування, фармацевтична, біотехнологічна промисловість, виробництво устаткування та ін. У цих високотехнологічних галузях економіки вартість «входу на ринок» з нуля в десятки і сотні разів вище, ніж, наприклад, в харчовій промисловості або обробці сільськогосподарської сировини. В даний момент з урахуванням розвитку технологій та лібералізації торгівлі практично неможливо знайти інвестора, який би сам «з нуля» побудував таке високотехнологічне підприємство і вклав кошти в підтримку його конкурентоспроможності, враховуючи низьку рентабельність даного типу інвестиційних проектів в середньо- і довгостроковому періодах, а також рівень кредитних ставок українського банківського сектора. Такі інвестиційні проекти будуть окупатися десятиліттями, що неприйнятно для переважної більшості сьогоденних інвесторів. Враховуючи ці фактори, для розвитку таких галузей держава може виступити як розробник таких інвестиційних проектів і як співінвестор в їх реалізації, залучаючи також і приватний капітал під уже розроблений бізнес-проект, надаючи державні гарантії приватним інвестиціям. Такий підхід є частиною політики стратегічного планування високотехнологічних галузей, коли держава у співпраці з бізнес-середовищем та науковими установами розробляє стратегічні плани розвитку всіх високотехнологічних галузей, включаючи й ті, де є діючі підприємства.

Стратегічний план галузі має включати в себе насамперед аналіз розвитку галузі та майбутніх перспектив її розвитку, рекомендації щодо стратегії дій, формулювання мети розвитку, індикативних показників та план дій з боку бізнесу і влади для досягнення поставлених цілей. Під планом дій мається на увазі набір дій, інвестиційних проектів (для побудови нових підприємств та модернізації існуючих) та індикативно-директивних планів розвитку діючих підприємств. Для тих галузей, які на даний момент недостатньо розвинені, залежно від необхідності повинні бути розроблені як інвестиційні проекти розвитку, так і індикативно-директивні плани розвитку діючих підприємств. Також в рамках політики стратегічного планування доцільним є створення технологічних комплексів для здешевлення собівартості продукції. Для нових галузей, де немає наявних підприємств, можуть бути розроблені інвестиційні плани розвитку (інвестиційні проекти) по створенню підприємств «з нуля» на основі маркетингових досліджень з точки зору економічної доцільності. Фінансування проектів може бути як державно-приватним, так і приватним або державним.

Стратегічне планування не може здійснюватися з жорсткими прив'язками до конкретних результатів виробництва, залишаючи економічним суб'єктам необхідну свободу дій, воно може фіксувати бажані цілі, етапи їхнього досягнення, а також необхідну допомогу держави. Ступінь відхилення плану в бік індикативності або директивності плану визначається розумною необхідністю з точки зору ефективності дій та домовленістю між органами влади і суб'єктами економіки.

Перевага даного підходу перед ліберально-орієнтованим («ринок сам все вирішить») для високотехнологічної сфери є очевидною:

1. Держава запускає механізм стратегічного планування (програмування) високотехнологічних галузей. Це означатиме, що дані галузі будуть розвиватися не самі собою під всевладдя складних зовнішніх умов, а в постійній співпраці державних органів і бізнесу. Такий підхід в різних формах вже кілька десятиліть застосовують у себе Південна Корея, Китай, Японія та інші країни, які зробили стрибок у своєму економічному розвитку. Країни ЄС та США також упроваджували стратегії інноваційного розвитку, метою яких було створення інституційних умов для інноваційного розвитку.

2. Стратегічні плани розвитку окремих взаємопов'язаних галузей можна пов'язувати між собою, забезпечуючи спільний розвиток і здешевлення собівартості продукції.

3. Держава може визначати найбільш перспективні напрями вкладення коштів, враховуючи останні тенденції у розвитку технологій. Якщо взяти до уваги, що у держави є наукові установи, то зробити такий аналіз вона може набагато ефективніше, ніж окремих інвестор.

4. Через механізм державних венчурних підприємств та фінансування наукових організацій по створенню і апробуванню нових технологічних рішень можна створити ефективно діючий механізм з відбору та реалізації найбільш перспективних технологій за рахунок державних і приватних коштів.

5. Окремим важливим чинником є доступність кредитних ресурсів для реалізації інвестиційних проектів.

Висновки. Нинішня модель розвитку економіки України та взаємодії влади і бізнесу є неефективною, враховуючи те, що ВВП України зростає (або падає) темпами, які нижчі за темпи зростання світового ВВП з 2008 р. (виключенням був тільки 2011 р.) [11; 12]. Необхідність економічного розвитку обумовлює те, що держава повинна повернутися до ролі планувальника розвитку економіки, а не тільки її регулятора з метою формування умов для модернізаційного прискорення економіки. Без цього бізнес-середовище самотужки цю задачу не вирішить, а Україна буде й далі мати другорядні ролі в світовій економіці та світовому розподілі праці.

Політика обмеженого підтримуючого державного стратегічного планування з урахуванням умов ринкової економіки та впровадженням приватно-державного партнерства є необхідною, враховуючи рівень розвитку підприємств високотехнологічної сфери України. Окрім цього, світова економіка через світову кризу поступово входить в етап нового технологічного устрою, де локомотивом розвитку будуть абсолютно нові галузі економіки. В цих умовах є необхідним підвищення ролі держави в економіці, набуття ролі планувальника розвитку для прискореної модернізації та індустріалізації економіки.

Створення галузевих планів (програм) розвитку має базуватись на загальній Стратегії економічного та соціального розвитку України, яка має бути стрижнем системи, що визначає вектор розвитку і на якому базуються всі елементи системи довгострокового планування розвитку країни.

Напрямами подальших досліджень авторів є формулювання структури і напрямів реалізації Стратегії економічного та соціального розвитку України та аналіз найбільш доцільних форм її реалізації.

Література: 1. Геєць В. М. Бар'єри на шляху розвитку промисловості на інноваційній основі та можливості їх подолання / В. М. Геєць // Економіка України. – 2015. – № 1 (638). – С. 4–25. 2. Моделі і методи соціально-економічного прогнозування : підручник / [В. М. Геєць, Т. С. Клебанова, О. І. Черняк та ін.]. – Х. : ІНЖЕК, 2008. – 394 с. 3. Гальчинський А. С. Політична нооекономіка: начала оновленої парадигми економічних знань / А. С. Гальчинський. – К. : Либідь, 2013. – 469 с. 4. Формування моделі економічного розвитку України у післякризовому світі : аналітична доповідь / [Я. А. Жаліло, Д. С. Покришка, Я. В. Белінська та ін.]. – К. : НІСД, 2014. – 115 с. 5. Головінов О. М. Держава у ринковому середовищі : питання теорії / О. М. Головінов. – Донецьк : ДонНУЕТ, 2007. – 279 с. 6. Пенькова О. Г. Цілі та пріоритети стратегічного планування розвитку економіки / О. Г. Пенькова // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – № 7 (109). – С. 62–72. 7. Сітнікова Н. П. Довгостроковий сегмент стратегічного планування національного розвитку / Н. П. Сітнікова // Економіка та держава. – 2012. – № 10. – С. 8–11. 8. Мартынов А. С. Анализ зарубежного опыта в области государственного планирования и прогнозирования [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://thsp.ru/issues/issue0409/040907.htm>. 9. Ягельська К. Ю. Державна підтримка національного економічного розвитку: теорія та практика / К. Ю. Ягельська // Економічні інновації. – 2013. – № 53. – С. 342–351. 10. Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України : Закон України від 23.03.2000 р. № 1602-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1602-14>. 11. Темпы роста ВВП Украины, % [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ereport.ru/stat.php?count=ukraine&razdel=country&table=ggecia>. 12. Темпы роста ВВП мира в целом, % [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ereport.ru/stat.php?razdel=country&count=world&table=ggecia>.

References: 1. Heiets V. M. *Barriers to Industrial Development Based on Innovation and Opportunities to Overcome Them* / V. M. Heiets // *Ekonomika Ukrainy*. – 2015. – No. 1 (638). – P. 4–25. 2. *Modeli i metody sotsialno-ekonomichnoho prohnozuvannia* / [V. M. Heiets, T. S. Klebanova, O. I. Cherniak et al.]. – Kharkiv : INZhEK, 2008. – 394 p. 3. *Halchynskyyi A. S. Politychna noekonomika: nachala onovlenoi paradyhmy ekonomichnykh znan* / A. S. Halchynskyyi. – Kyiv : Lybid, 2013. – 469 p. 4. *Formuvannia modeli ekonomichnoho rozvytku Ukrainy u pisliakryzovomu sviti : analitychna dopovid* / [Ya. A. Zhalilo, D. S. Pokryshka, Ya. V. Belinska et al.]. – Kyiv : NISD, 2014. – 115 p. 5. *Holovinov O. M. Derzhava u rynkovomu seredovyshchi : pytannia teorii* / O. M. Holovinov. – Donetsk : DonNUET, 2007. – 279 p. 6. *Penkova O. H. Tsili ta priorytety stratehichnoho planuvannia rozvytku ekonomiky* [The Objectives and Priorities of the Strategic Planning of Economic Development] / O. H. Penkova // *Aktualni problemy ekonomiky*. – 2010. – No. 7 (109). – P. 62–72. 7. *Sitnikova N. P. Dovhostrokovyi sehment stratehichnoho planuvannia natsionalnoho rozvytku* [Long-term Segment of the Strategic Planning of National Development] / N. P. Sitnikova // *Ekonomika ta derzhava*. – 2012. – No. 10. – P. 8–11. 8. *Martynov A. S. Analiz zarubezhnogo opyta v oblasti gosudarstvennogo planirovaniya i prognozirovaniya* [Electronic resource]. – Access mode : <http://thsp.ru/issues/issue0409/040907.htm>. 9. *Yahelska K. Yu. Derzhavna pidtrymka natsionalnoho ekonomichnoho rozvytku: teoriia ta praktyka* [State Support National Economic Development: Theory and Practice] / K. Yu. Yahelska // *Ekonomichni innovatsii*. – 2013. – No. 53. – P. 342–351. 10. *Pro derzhavne prohnozuvannia ta rozroblennia prohram ekonomichnoho i sotsialnoho rozvytku Ukrainy : Zakon Ukrainy vid 23.03.2000 r. No. 1602-III* [Electronic resource]. – Access mode : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1602-14>. 11. *Tempy rosta VVP Ukrainy, %* [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.ereport.ru/stat.php?count=ukraine&razdel=country&table=ggecia>. 12. *Tempy rosta VVP mira v tselom, %* [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.ereport.ru/stat.php?razdel=country&count=world&table=ggecia>.

Інформація про авторів

Свеженцев Александр Александрович – науковий співробітник науково-дослідної лабораторії з проблем протидії злочинності Харківського національного університету внутрішніх справ Міністерства внутрішніх справ України (пр. Льва Ландау, 27, м. Харків, 61080, Україна, e-mail: alexandrsv@ukr.net).

Садиков Мурат Абдикасович – докт. екон. наук, професор кафедри економіки та фінансів факультету права та масових комунікацій Харківського національного університету внутрішніх справ Міністерства внутрішніх справ України (пр. Льва Ландау, 27, м. Харків, 61080, Україна, e-mail: mas1212@ukr.net).

Информация об авторах

Свеженцев Александр Александрович – научный сотрудник научно-исследовательской лаборатории по проблемам противодействия преступности Харьковского национального университета внутренних дел Министерства внутренних дел Украины (пр. Льва Ландау, 27, г. Харьков, 61080, Украина, e-mail: alexandrsv@ukr.net).

Садыков Мурат Абдыкасович – докт. экон. наук, профессор кафедры экономики и финансов факультета права и массовых коммуникаций Харьковского национального университета внутренних дел Министерства внутренних дел Украины (пр. Льва Ландау, 27, г. Харьков, 61080, Украина, e-mail: mas1212@ukr.net).

Information about the authors

O. Sviezhentsev – Researcher of Scientific Research Laboratory on Problems of Counteraction of Criminality of the Kharkiv National University of Internal Affairs of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine (Lva Landau pr., 27, Kharkiv, 61080, Ukraine, e-mail: alexandrsv@ukr.net).

M. Sadykov – Doctor of Sciences in Economics, Professor of the Department of Economics and Finance at the Faculty of Law and Mass Communications of the Kharkiv National University of Internal Affairs of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine (Lva Landau pr., 27, Kharkiv, 61080, Ukraine, e-mail: mas1212@ukr.net).

Стаття надійшла до ред.
20.11.2015 р

JEL Classification: C15; Z3

УДК 311.4: 338.1:640.41

L'ÉVALUATION DE L'ATTRACTIVITÉ TOURISTIQUE DES RÉGIONS DE L'UKRAINE POUR FORMER UNE IMAGE POSITIVE À L'ÉCHELLE INTERNATIONALE

N. Moroz

Abstract. *En partant de l'hypothèse que le tourisme ukrainien n'attire pas suffisamment l'attention des touristes étrangers, cette publication a pour but de faire une première ébauche du diagnostic territorial des régions ukrainiennes concernant leur attractivité touristique à l'échelle internationale en reliant les tendances mondiales, les données officielles des flux touristiques du pays et des chiffres clés du patrimoine culturel. L'étude est basée sur les données officielles de l'Ukraine présentées par le Bureau National des Statistiques de l'Ukraine, le Ministère de la Culture d'Ukraine, ainsi que sur les données obtenues lors de l'enquête menée auprès des étudiants français montrant l'opinion générale des jeunes européens en dessinant le profil type des attentes des touristes potentiels du pays.*

Mots clés: *attractivité touristique, imagerie territoriale, destination touristique, Ukraine, diagnostic du tourisme.*

ОЦІНКА ТУРИСТИЧНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ПОЗИТИВНОГО ІМІДЖУ НА МІЖНАРОДНОМУ РІВНІ

Мороз Н. О.

Анотація. *Висловлюючи гіпотезу, що українським територіям бракує уваги іноземних туристів, метою цього дослідження є встановлення первинної територіальної діагностики туристичної привабливості українських регіонів на міжнародному рівні. Дослідження ґрунтується на глобальних світових тенденціях і враховує ключові цифри туристичних потоків країни і об'єктів культурної спадщини, що надаються відповідно Національним бюро статистики та Міністерством культури України. Також використовуються дані, отримані в ході опитування французьких студентів,*

© N. Moroz, 2015